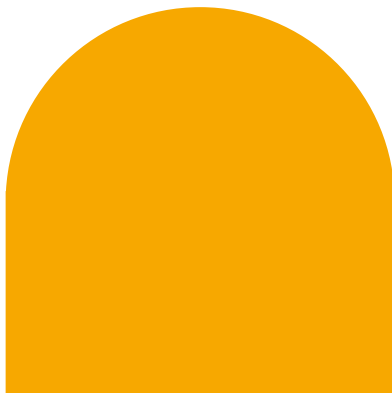

DARUVARSKÉ HISTORICKÉ KRÁSY

WEBOVÁ BROŽURA HISTORICKÝCH PAMÁTEK DESTINACE DARUVAR – PAPUK

PŘÍBĚH O BOHATÉ HISTORII DARUVARSKÉHO ÚZEMÍ

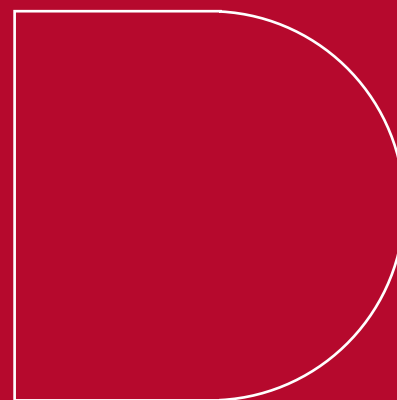
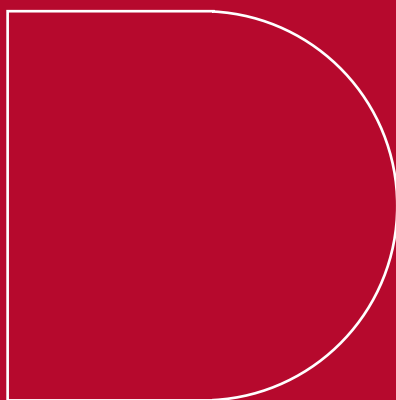
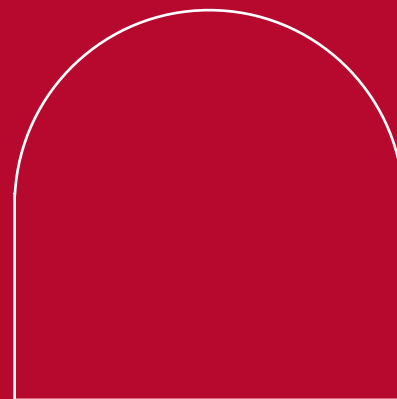
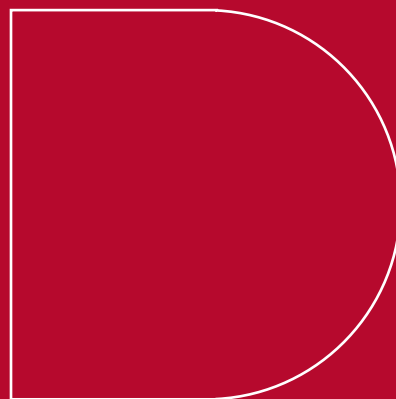
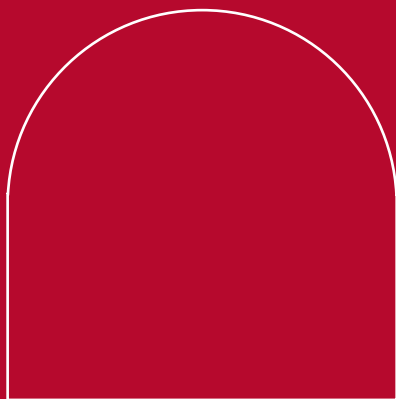
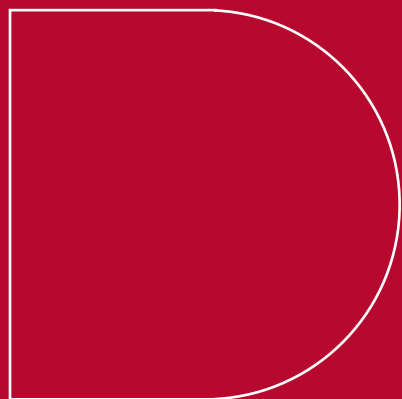
OBSAH

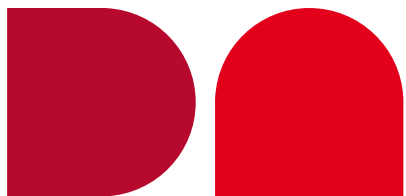
- 4 Zámky, středověká města a církevní stavby
- 22 Zelené oázy
- 26 Lázeňský park – Julijů Park
- 34 Pivovar Daruvar a Vinařství Daruvar

ZÁMKY, STŘEDOVĚKÁ MĚSTA A CÍRKEVNÍ STAVBY

Seznamte se ze svědky daruvarského
baroků, romaniky a gotiky

ZÁMEK JANKOVIĆŮ

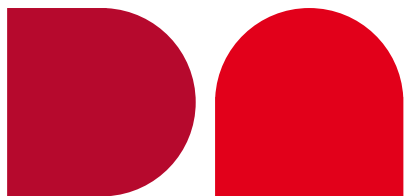
Podle přání hraběte Antuna Jankoviće v letech 1771 až 1777 staví se zámek, který je v současnosti nejdůležitější částí daruvarského historického dědictví, chráněnou kulturní památkou Chorvatska - první kategorie.

Uvnitř zámku hraběte Jankoviću se nachází 60 komnat, mezi kterými je i Velký salon pro tanec a koncerty ze které se vychází na prostornou terasu.

Zámek je možné navštívit po předchozí domluvě v Městském úřadě v Daruvaru, telefon: +385 43 331-622 nebo v Turistickém úřadě v Daruvaru, telefon: +385 43 331-382.

Zámek podle stylu patří do období baroka, fasády však nejsou ozdobeny výrazně hravými rokokovými dekoracemi, ale zdrženlivými ozdobami, což vytváří jedno zvláštní, poklidné a elegantní aristokratické stylové vyjádření. Půdorys zámku s nádvořím a jeho budovami je ve tvaru čtverce. Uvnitř zámku se nachází 60 komnat, z nichž centrální polohu v hlavním křídle zabírá velký salon s východem na prostornou terasu. Komnaty nejsou příliš velké, vytvářejí intimní atmosféru s příjemným osvětlením, na jedné straně obvykle s dvěma, a někde i se třemi okny. Interiér zažil největší změny při přestavbě zámku v letech 1868 až 1871, v době Julia Jankoviće, kdy je přidáno sloupoví u jižního zámeckého vchodu. Kromě velkého tanečního a koncertního sálu, v současnosti se na zámku nacházejí vinotéka, výstava písemností o Jankovičích (v chorvatštině a maďarštině), síň Jankovičových s portréty a starým nábytkem a expozice židovské kultury a tradice.

ZÁMEK DIOŠ (obec Končenice)

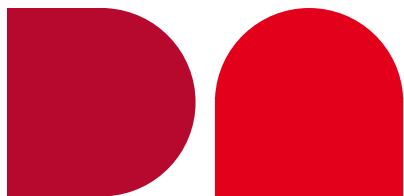
Zámek Dioš (maďarsky ořech) je jedním z nejmladších slavonských zámků, který se nachází na stejnojmenném kopci asi 7 km severně od Daruvaru, v blízkosti obce Končenice.

Když byl postaven v roce 1904 zámek Dioš byla nejkrásnější a nejdražší stavba v celém regionu.

Postavili ho v roce 1904 tehdejší majitelé daruvarského panství – šlechtic Alajoš Tüköry a jeho manželka Paula, rozená Falkenbergová - pro svou dceru Marii. Objednatelka stavby Paula požadovala, aby zámek nevypadal jako letní nebo lovecké sídlo ale jako šlechtické panství. Stavební plány zámku vypracoval profesor Šanady z Univerzity v Budapešti a zámek stavěli místní řemeslníci a dělníci. V tehdejší době to byla nejkrásnější a nejdražší stavba v celém regionu. Bohatá architektura zámku, vnitřní místnosti, harmonie externích prvků tvoří budovu bohatou a krásnou, čímž se mimořádně vkloubila do krajinného prostředí. Během sta let své existence zámek změnil několikrát majitele a sloužil nejrůznějším potřebám. Od roku 1995 Mariin dvorec „Dioš“, je opět majetkem Chorvatského salesiánského provincialátu Záhřeb a není přístupný veřejnosti.

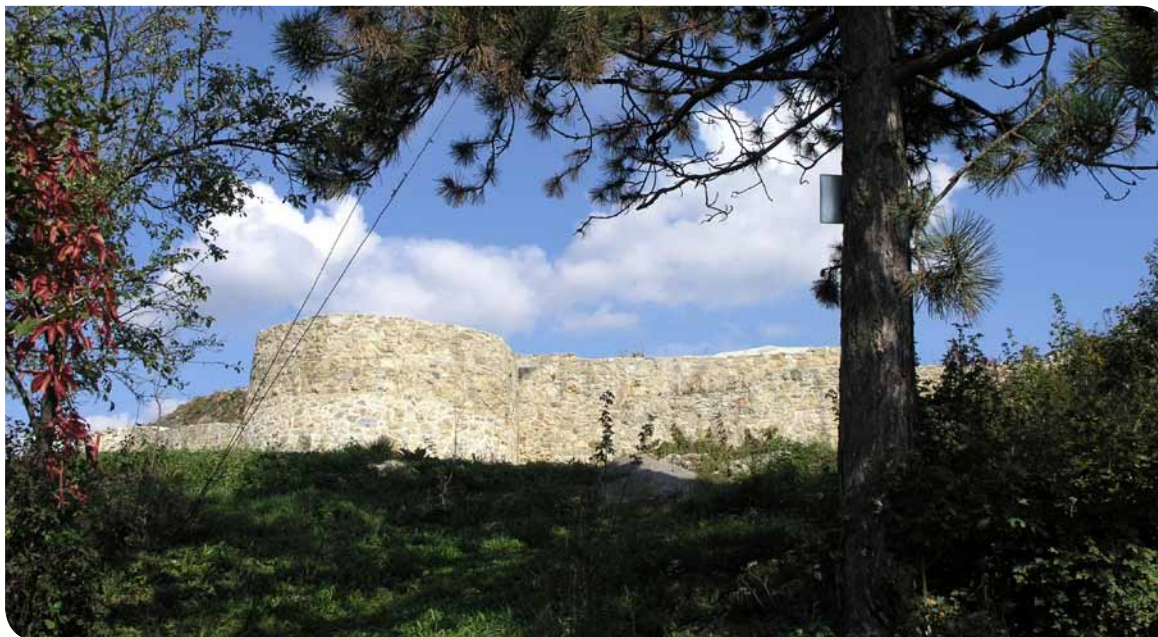

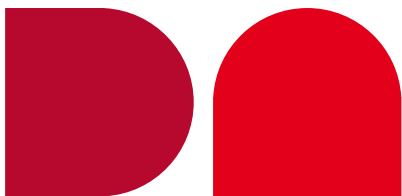
STARÉ MĚSTO SIRAČ

Staré město Sirač je středověká turecká kamenná tvrz, výškového typu ze 14. století na viditelném místě - soutěska v centru osady při ústí řeky Bijela z masívu Papuk.

Během historie Sirač byl domovem templářů - rytíři, rodiny Tiboldović, Kaštelanović a Turků kteří obsadili pevnost v roce 1542.s

Předpokládá se, že město Sirač postavili templářští rytíři v době papeže Klementa V. v roce 1309. Historické dokumenty na pevnost odkazují jako na „POSSESIONE ZIRCH“, kdy si ji rozdělili Leukus a Kokas Tiboldović. V roce 1389 král Zikmund vzal město Sirač rodině Tiboldovićové a daroval ho Gašparu Kaštelanović. Ten v roce 1430 získal povolení, že v Sirači postaví tvrz (Castrum). Turci tuto pevnost obsadili v roce 1542, kdy se stává jednou z hlavních tvrzí, ve které pobýval aga (velitel v tureckém vojsku) s 58 pěšáky, 17 jezdců a pomocnou tureckou četou (martologové). Kolem města byl příkop a na konci dřevěného mostu před vraty byl Londža - čardak (rozhledna). Vnitřní část pevnosti se skládala asi ze stovky domů pokrytých deskami, skladu munice, několika zbraní, malé mešity a v současnosti z pevnosti zůstalo jen několik hradeb (hlavní severní stěna o výšce 4 m), které svědčí o bouřlivé historii města a okolních míst Sirače.

DOBRA KUĆA (Dobry Dům) obec Djulovac

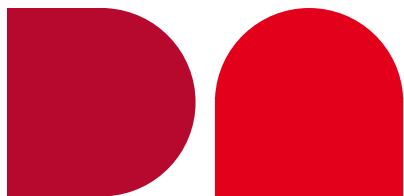
Nedaleko osady Bastaji leží středověké město Dobra Kuća, které ve středověku patřilo k nejvýznamnějším tvrzím tohoto regionu.

Dobra Kuća (Dobry Dům) se skládala z obranných věží, obytné budovy a nádrže, a před útočníky ho chránily silné zdě.

O středověkém městě postaveném na kopci a chráněném od pohledů okolními kopci se první zmínky objevují v roce 1335. Skládalo se z obranných věží, obytných budov a nádrže. Silné zdě ho pak chránily před útočníky. Podle tureckých zápisů jednalo se o krásné město postavené z pevného materiálu. V průběhu staletí mělo mnoho majitelů, mezi nimiž byl Benedikt Nelipić, a nakonec bylo zničeno Turky. Nelze přesně určit, proč Dobry Dům tak často měnil majitele, od Nelipiče přes Hrvatinice a biskupa Ernušta Hampa k Sekelju de Kevendeovi, který se v roce 1480 stal novým majitelem. Podle záznamu tureckého cestopisce Evlieho Čelebiho město Dobry dům v roce 1542 dobývá Arnaut Memi - Pasha, ve stejnou dobu, když je pád Stupčanice a Sirače. Za vlády Turků byl ve městě kapitán (dizdar) se stovkami vojáků. Pozůstatky tohoto města jsou i dnes k vidění, jako obranné věže, ochranné zdi a část hlavní věže, která je v podstatě kruhová a spočívá na skále. Do města se vjíždělo ze severu padacím mostem, který se spouštěl nad příkopem.

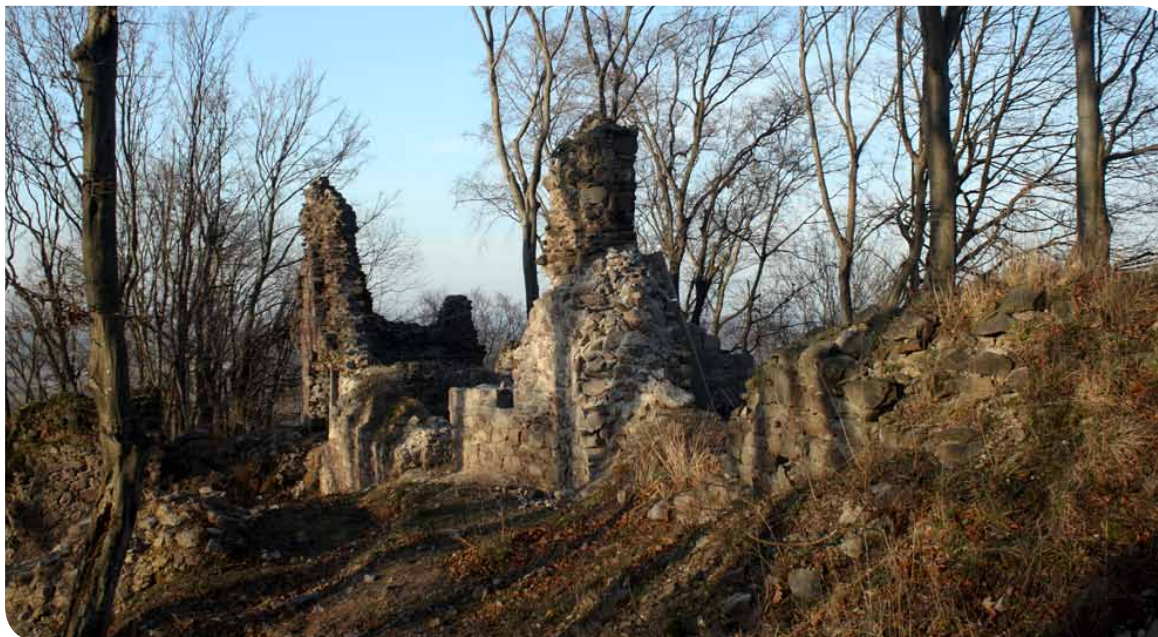
STUPČANICA (obec Djulovac)

Ve středověku Stupčanica bylo panství, které se táhlo od řeky Ilovy na sever a na jih k městu Dobra Kuća, jedinou stopou po panství jsou pozůstatky tvrze, která se nachází v horské části severozápadního Papuku nad osadou Bastaji.

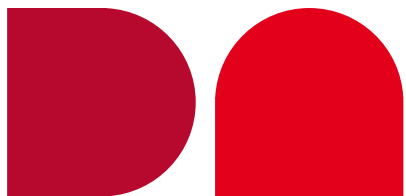
**Z města Stupčanica
dnes zůstala jedinou
zbývající věž
vysoká 15 m.**

Věž Stupčanica

Pevnost i dnes stojí jako strážní věž nad horním Poilovím a obyvatelé této oblasti pozůstatky tvrze nazývají „Tureckou věží“, i když její historie je mnohem starší. Tvrz Stupčanica postavil německý šlechtický rod Tiboldovičů (Thybold) na přelomu 12. a 13. století, po založení Záhřebské diecéze v roce 1094, v době podléhnutí Království Chorvatska, Slavonie a Dalmácie pod Uherské království dynastie Arpádovců. Stupčanica je nejzachovalejší středověkou pevností v této oblasti s 19 metrovou románskou strážní věží postavenou z řezaného kamene a cihel. Vstupovalo se do ní ze západní strany v prvním patře a tady věž byla nejvíce chráněna a strážena. Na druhém patře věže se pak ještě dnes ze severní strany vidí okno, které patří do pozdně románského slohu. Byla postavena podle vzoru na německé burgy (kláštery a zámky), které měly podobný účel a tržní osada byla o něco níže pod tvrzi. Konzervátorské služby zachránily Stupčanici v roce 1975 a zapsaly ji do Seznamu nemovitých kulturních památek Slavonie a Baranje. Od roku 2005 se provádějí průzkumné – stavební – konzervátorské práce v této středověké tvrzi „německého stylu“, kolem tvrze byly odstraněny ostružiní a keřů a místo je častým cílem návštěvníků, turistů a lovců.

KATOLICKÝ KOSTEL NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE

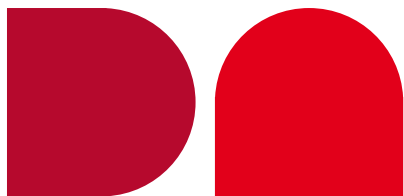
Nejen koupí podborského panství v 18. století se Antun Janković postaral o rozvoj kraje, ale také o náboženský život v této oblasti.

Pro stavbu kostela Nejsvětější Trojice je zasloužen hrabě Antun Janković, a dnes je jedním z nejdůležitějších děl baroka v kontinentální části Chorvatsku.

Kostel je možné navštívit i mimo bohoslužeb, po domluvě v daruvarském Farním úřadě, telefon: +385 43 331-519.

Stavba šlechtické kaple na Podborju (dnes v Daruvaru) výhradně je spojena s jeho jménem. I když datum výstavby není přesně určeno, uvádějí se roky 1730, 1760, 1770 a v kronice farního kostela se pak připomíná, že byl postaven roku 1764 v řecko - benátském stylu centrálního typu a zasvěcen je Nejsvětější Trojici. Je vytvořen z tvrdého materiálu, s dvěma věžemi a kopolí, na jejímž vrcholu se nachází lucerna s otvory pro světelnou propustnost do centrálního prostoru. Na sedmi pilířích se nachází velmi pěkný kůr. Oltář, který stál uprostřed a měl tvar trojúhelníku, se po prošíření kostela posunul a rozšířil k východu, také jsou přistavěny dva boční menší oltáře. První varhany dostal kostel v roce 1867 a o několik let později byly darovány do nově postaveného kostela v Dežanovci. Dnešní varhany jsou dílem požežského mistra Václava Holuba z roku 1925. Kostel Nejsvětější Trojice přežil války a neustálé přestavby, v době vzniku byl však jedním z nejvýznamnějších děl baroka v kontinentální části Chorvatska.

KAPLE SV. ŠIMONA

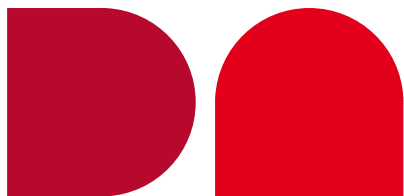
Kapli svatého Šimona v roce 1872 nechal postavit z vlastních finančních prostředků kovářský mistr Šimun Balenovič a jeho manželka Aloisie, narozená Ferlingová.

Kaple sv.Šimona zdarma zvonila pro všechny chudé kteří byly pohřbeni na městský hřbitov. Byla to povinnost kterou ve sve závěti žádal její stavitel, kovář Šimun Balenovič.

Šimun Balenovič už během života se postaral o to, kdo se bude starat o údržbu kaple v případě jeho smrti. Veškerý movitý a nemovitý majetek v závěti zanechal své ženě Aloisii a definoval, jak se bude starat o kapli. V závěti požadoval, aby se do kaple koupily tři sochy nebo obrazy a to svatých: Šimona, Aloise a Floriana a aby se v těchto dnech sloužily tři mše, které by platila jeho žena. Po její smrti by docházelo ke kompenzaci z úrokových sazeb nadace založené pro kapli. Požadoval, aby se zdarma zvonilo pro všechny chudé bez ohledu na víru, pokud budou pohřbeni na městském hřbitově. Interiér kaple není veřejnosti přístupný.

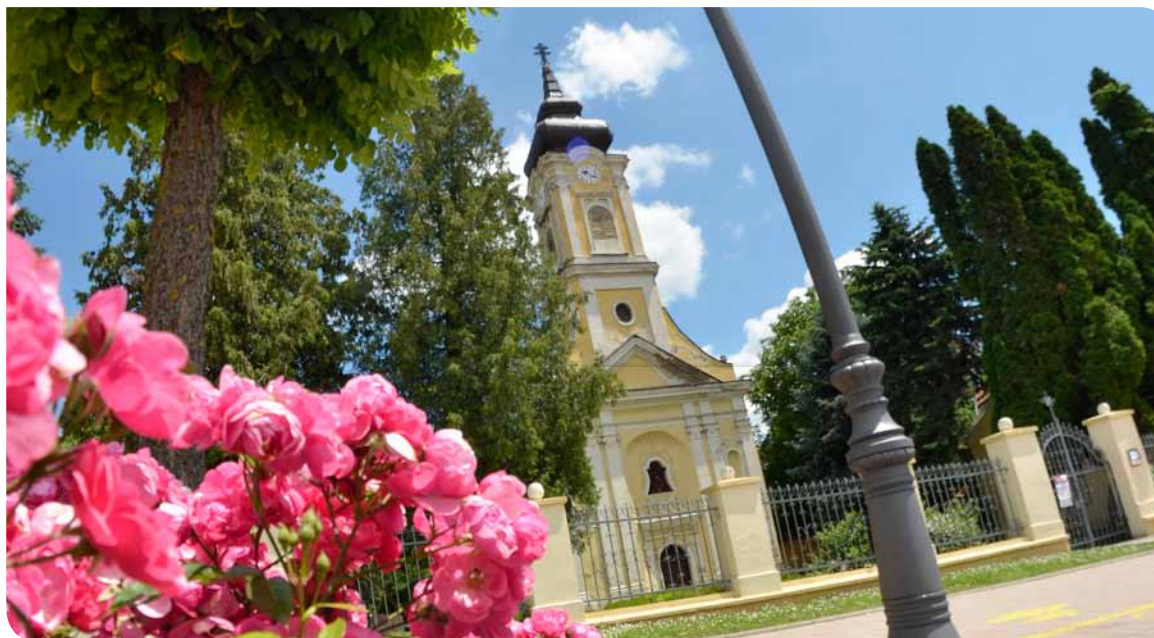

**Pravoslavný kostel
svatých otců je rozpo-
znatelný podle 36
metrů vysoké zvonice
na jehož vrcholu je
pozlacený kříž.**

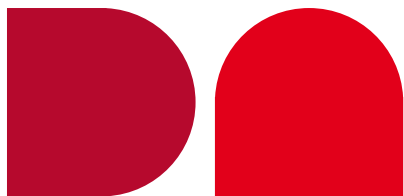
PRAVOSLAVNÝ KOSTEL SVATÝCH OTCŮ PRVNÍHO NICEJSKÉHO KONCILU

Pravoslavný kostel svatých Otců Prvního nicejského koncilu patří pouze k několika málo dochovaným stavbám, které byly postaveny v 18. století a je jednou z předních dominant Daruvaru, jak samotného náměstí, tak celého panoramatu.

**Chcete-li navštívit Pravoslavný
kostel svatých Otců Prvního
nicejského koncilu mimo
bohoslužbu, je nutné
kontaktovat pravoslavného
kněze: Luka Bosanac, mobilní
telefon: +385 98 628-548.**

Stavba kostela začala roku 1749 a byla dokončena v roce 1756. Zvnějšku má protáhlý obdélníkový tvar s osmi-strannou oltářní apsidou, kterou podporují a posilují dva rizality od základu až k vrcholu římsy. Loď kostela je podpořena pěti mohutnými oblouky, jíž procházejí železné vazby. Mezi oblouky je klenba ve tvaru tzv. českých čepic, oblouky se opírají o stěny a z vnější strany vytvářejí pilastry, které stavbu rozdělují na harmonické, stejné úseky a mezi kterými jsou jednoduchá kulatě klenutá okna. Na západní straně je vztyčena 36 metrů vysoká zvonice, pod kterou se vstupuje do chrámu. V horní části zvonice je bohatě zdobený kříž z tepaného železa, 265 cm vysoký a pozlacen v roce 1894. Naproti vchodu, na vyvýšené části až do vrcholu oblouku je ikonostas, který se skládá z 42 ikon namalovaných neznámým umělcem v roce 1793. Jsou vloženy do dřevěné architektury a umístěny vodorovně v pěti polích. Kostel je zapsán do Rejstříku kulturních statků Chorvatska - Seznamu chráněných kulturních památek 28. dubna 2005.

KŘESŤANSKÝ ADVENTISTICKÝ KOSTEL

Z místního pohledu se význam, kdysi kalvínského, dnes křesťanského adventistického kostela, zakládá na skutečnosti, že je to jediná dochovaná novogotická stavba ve městě a celém okolí.

Kostel ma charakteristiky neogotického stylu, které se projevují krz zaobleny obloukové okny a polygonálním dokončením.

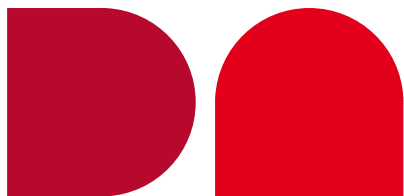
Můžete ho navštívit po předchozí domluvě s pastorem Dejanem Vučetićem. Mobilní telefon +385 99 41 33 677.

Kostel byl postaven ve druhé polovině 19. století (1881-1885) pro potřeby reformovaného (kalvínského) církevního společenství, jehož věřícími byli většinou přistěhovalí Maďaři z kraje Somogy. Pro tento kostel je charakteristická směsice novorenesančního a novogotického slohu, což má zvláštní hodnotu a to zejména kvůli tomu, že tento stavební sloh se používal jen dvacet let.

Kostel se skládá z centrálního objektu a připojených postranních křídel. Ve středu osy východního uličního průčelí se nachází zvonice, zatímco na straně protější, modlitebna je uzavřena trojstranným polygonálním závěrem, bez odsazení. Zajímavé je, že zadní, trojstranné průčelí kostela je koncipováno jako přední, uliční. Interiér kostela lze popsat jako jednoduší, jednotný, halový prostor.

Kostel se několik desetiletí nepoužíval, na konci 80. let 20. století se v něm našly i zbytky původního zařízení. Zchátralý objekt odkoupila Adventistická společenská obec a obnovila ho v roce 2006 pro své potřeby. Nachází se v ulici Stjepana Radiće 26.

Ze židovské synagogy z roku 1880 se zpočátkem padesátých let stala kulturní centrum, později Evangelický Kristův Pentekosté kostel.

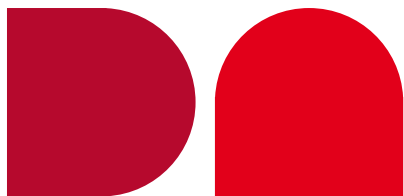
EVANGELICKÝ KRISTŮV PENTEKOSTÉ KOSTEL

Daruvar je mnohonárodnostní ale i mnohonáboženské prostředí, o čemž svědčí sakrální budovy jak z minulosti tak současnosti: římsko - katolické, pravoslavné, kalvínské, baptistické, pentekosté a židovské.

Kostel je možné navštívit i po domluvě s pastorem Mirkem Petrovičem, mobilní telefon: +385 98 833 896.

Ze židovské synagogy se zpočátku padesátých let minulého století stalo kulturní centrum, později Evangelický Kristův Pentekosté kostel. Tato církev má v Chorvatsku svou historii dlouhou jedno století. Samotné slovo Pentekosté (řecky) znamená Padesátnice neboli padesátý den od vzkříšení Ježíše Krista do příchodu Ducha svatého. Bible (Skutky, 20:16). Boží hod svatodušní je také nazýván jako Letnice. Evangelická Kristova Pentekosté církev působí v Daruvaru od roku 1985. Budova byla postavena v roce 1880 ve stylu židovské synagogy a tuto funkci v minulosti také splňovala. Nicméně, po rekonstrukci roku 1951, dochází ke změně majitele a budova slouží ke zcela jinému účelu. V roce 1993 Evangelická Kristova Pentekosté církev v Chorvatsku se sídlem v Osijeku kupuje tuto budovu. Objekt se nachází v kulturně - historickém celku Daruvaru, je chráněnou kulturní památkou a jako taková, obnovena a uvedena do provozu, splnila svůj prvotní záměr. Bohoslužby se konají v neděli a ve středu v 18:00 hodin, ulice Stjepana Radiće 38, Daruvar.

KOSTEL NANEBEVZETÍ BLAHOŠLAVENÉ PANNY MARIE (obec Končenice)

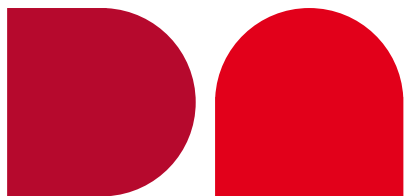
Po početnějším přistěhování Čechů do osady Končenice v roce 1826 bylo zapotřebí postavit kostel a další z důvodů byl i ten, že vesničané museli chodit do kostela do Daruvaru, vzdáleného 9 km.

Sochy českých světců svátého Václava a svátého Jana Nepomuckého na oltáři kostela Nanebevzetí blahoslovené Panny Marie mluví o důvodu pro jeho stavbu – početnější přistěhování Čechů do osady Končenice.

Kostel je možné navštívit i mimo konání bohoslužeb a to po domluvě ve Farním úřadě v Končenicích. Telefon: +385 43 325-014.

První iniciativa pro stavbu kostela byla vyjádřena v dopise, který obyvatelé Končanic a Brestova v roce 1879 poslali Slavné královské dožupě v Daruvaru. Přišla pozitivní reakce, ale kvůli neshodám vesnického faráře a příznivce stavby kostela Ivana Křepelky i tehdejšího daruvarského faráře s výstavbou se začalo až na podzim roku 1908. Na oltáři vedle sochy blahoslovené Panny Marie umístěny jsou sochy nejjobdivovanějších českých světců: svátého Václava a svátého Jana Nepomuckého. Sochy a hodiny na věži kostela byly koupeny v České republice. Na uličním průčelí kostela, ve výklencích, jsou umístěny sochy slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje a sochy vytvořil daruvarský kameník J. Satrapa. Kostel byl obnoven v období 1997 až 2004 a vysvěcen 14. srpna 2005 biskupem požežským.

MONASTÝR PAKRA (obec Sirač)

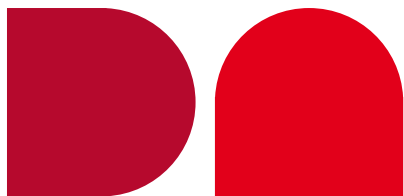
Jihovýchodně od Daruvaru, v kaňonu řeky Pakra, po které byl i pojmenován, se nachází monastýr Pakra dříve nazývaný jako Nová poušť a podle některých ruských dokumentů Znamenski (zázrak).

Předchudce klášte-
ra Pakra byla kolyba
kterou založil hajduk
Stamenko Njigomir,
který se sám potrestal
jako znamení lítosti za
své hříchy městem pro
osamělý život.

Monastýr si můžete
prohlédnout po domluvě
s pravoslavným knězem. Luka
Bosanac, telefon:
+385 98 628-548.

Podle lidového povídání monastýr založil hajduk Stamenko Njigomir, který se sám potrestal za své hříchy tím, že se stal poustevníkem. Stavěl pro sebe a pro své bratry kolibu, z níž se později vyvinul monastýr. Kostel, který je v podstatě jednolodní stavbou s půlkruhovou oltární apsidou, byl postavena z klesaného kamene, travertinu a cihel, na západní straně je pak 36 metrů vysoká zvonice, kterou se vstupuje do chrámu. Kostel má všechny vlastnosti barokního slohu, zdobené pilastry, které jsou bohatě architektonicky zpracovány. Ikonostas pochází z roku 1774, namaloval ho novosadský umělec Vasilije Ostojic a jeho vzhled připomíná pozdní baroko. Pokladna monastýra Pakra byla kdysi velmi bohatá a mimo jiné obsahovala sbírku vyřezávaných a filigránových kovaných křížů, sbírku rukopisů, stejně jako i 13 ikon srbských světců z konce 18. století, které se nacházejí v Muzeu Srbské pravoslavné církve v Bělehradě.

**Stavba kostela
který byl postaven
v roce 1907 většinou
z nákladů vesnice sa-
motné pro její obyva-
tele byla velká obět'.**

KATOLICKÝ FARNÍ KOSTEL NAVŠTÍVENÍ BLAHOŠLAVENÉ PANNY MARIE (obec Sirač)

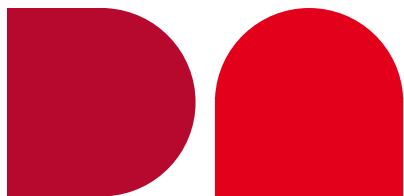
Obyvatelé Sirače s přáním vybudovat v obci římskokatolický kostel, v němž by se setkávali lidé k modlitbě, začali sbírat dary. Kostel byl postaven v roce 1907, většinou z nákladů vesnice samotné, a protože byla malá, pro její obyvatele to byla velká obět'.

**Kostel je možné navštívit i
mimo bohoslužeb, po domluvě
ve Farním úřadu Sirač, telefon:
+385 43 322-125.**

Dílem je pakrackého stavitele Golubiće a autorem nástěnných maleb je pak umělec Antonini se svým synem. Oltář, kazatelna a křtitelnice jsou od slavné společnosti Stuflasser z Tyrolska a varhany od Antonína Mölzera z Kutné Hory. Kaple blahoslavené Panny Marie byla požehnána 2. července roku 1908 a farním kostelem prohlášena v roce 1945. V den vysvěcení kostela byl na zvonici postaven nový zvon zakoupen v Grazu a starý, naprasklý byl vrácen na obecní věž, kde i kdysi stával. Zvon zůstal v kostele, kde svolával věřící na bohoslužbu až do roku 1970, do oslavy 25. výročí farnosti Sirač, kdy byl vyzvednut nový zvon s nápisem: „Vyplujte, vy, lehké tóny, přes kopce a údolí, ať o Taveličí slyší lid, mládež a vlast“. Kostel se několikrát obnovoval a přestavoval z milodarů, odhodlání a obětí vesničanů. A takto, v době stavebních prací v roce 2000 byly instalovány i nové hodiny. Byl obnoven zastaralý systém elektrifikovaných zvonů, v němž se hodiny nastavují pomocí satelitní antény a na průčelí jsou postaveny nové hodiny dovezené ze Švýcarska.

MONASTÝR SVATÉ ANNY (obec Đulovac)

Severovýchodně od Daruvaru, v blízkosti vesnic Donja Vrijeska a Mala Maslenjača, v nadmořské výšce 160 m se nachází nejstarší gotická stavba věnovaná svaté Anně.

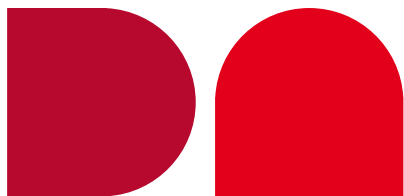
Až do vpádu Turků v roce 1542, monastýrem svaté Anny panoval katolický paulínský řád, než se zde později nasteřovali mniši z monastýru Pakra.

Monastýr můžete navštívit po předchozí domluvě s daruvarským pravoslavným knězem. Luka Bosanac, telefon: +385 98 628-548.

Historie tohoto malého monastýrského kostela začíná v roce 1412, kdy šlechtic Benedikt Nelipić, majitel zámku Dobra kuća (Dobrý dům) staví kostel a klášter, které daruje katolickému paulínskému řádu spolu s okolními pozemky. Život v klášteře trval až do turecké invaze v roce 1542. Poté Paulíni opustili klášter, který zůstal prázdný a v troskách až do té doby, než se zde v roce 1732 nenastěhovali mniši z monastýru Pakra. Chorvatská zemská vláda na podnět Ise Kršnjavého v roce 1904 kostel obnovila a roku 1906, když je udělaný nový ikonostas, předala ho monastýru Pakra. Kostel svaté Anny je jednolodní, vyztužená pilíři a obsahuje mnoho gotických prvků. Oltární apsida je trojstranná z vnější strany, zatímco vevnitř je půlkruhová. Ikonostas pochází z roku 1906 z dílny záhřebského mistra a rámy pak od neznámého pakrackého tesaře. Od roku 2002 klášter svaté Anny se postupně obnovuje.

KOSTEL SVATÉHO APOŠTOLA BARTOLOMĚJE (obec Dežanovec)

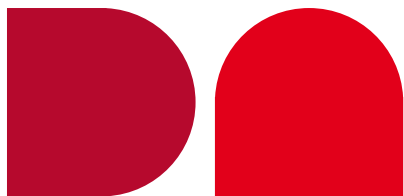
Kostel sv. Bartoloměje v Dežanovci byl postaven a upravován od jara do podzimu 1865.

Zvonice během let
měnila vzhled i výš-
ku, a dnes je viditelná
z velké vzdálenosti a
stala se rozeznatelnou
dominantou
Dežanovce.

Kostel je možné navštívit
po předchozí domluvě a
dohodě s pastorem Željkiem
Benkovićem, telefon:
+385 91 982 64 84.

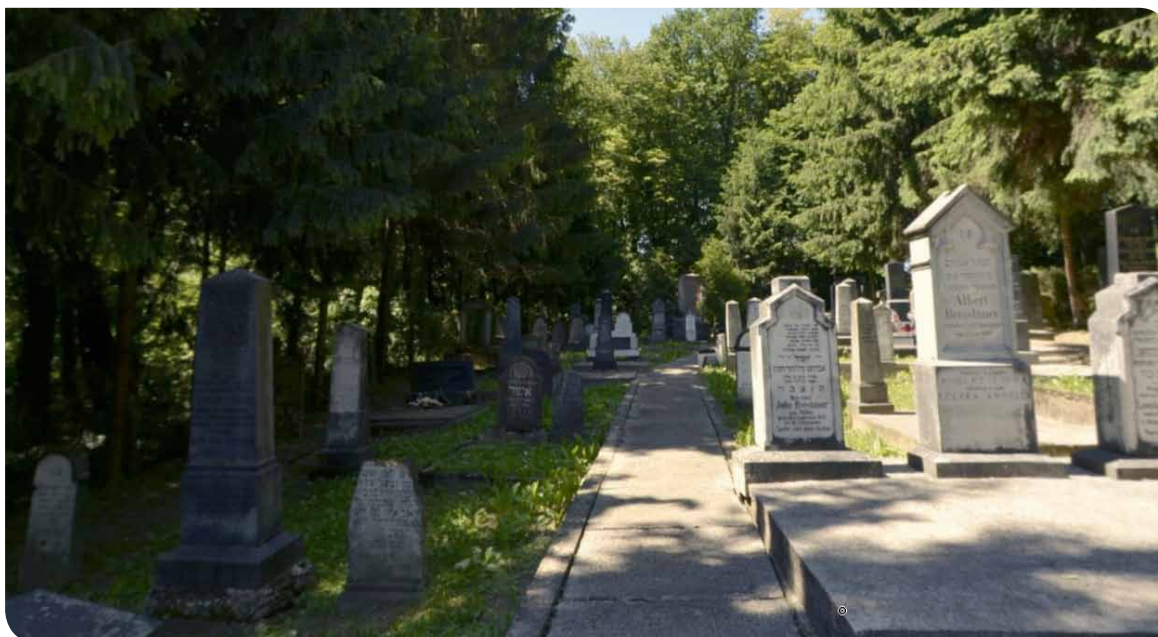
Do kostela byl koupen zvon 26 kilogramů těžký, skromný oltář a malé varhany byly pak dar Daruvarské farnosti. Kostel původně neměl výrazně zřetelný styl, ale v jeho konečné podobě existují prvky gotiky. Zvonice změnila vzhled i výšku, budova kostela od země k horní části zvonice s křížem je vysoká asi 30 m. Původní interiér kostela je vybaven díky darům farníků, a zvláště úspěšný byl rok 1883, když se postavila sakristie na jižní straně kostela, nová zpovědnice a upraven Boží hrob, který daroval daruvarský statkář Alexandar Tüköry. Na začátku srpna roku 1891 byly opraveny střecha a věž kostela. Obnovená věž na budově kostela sv. Bartoloměje je od té doby viditelná z velké vzdálenosti a stala se rozeznatelnou dominantou Dežanovce

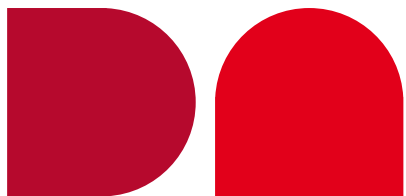
ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Židovský hřbitov se nachází u upravené stezky ve východní části Římského lesoparku, na archeologickém nalezišti římského Aquae Balissae a středověké pevnosti Kamengrad.

Hřbitov zabírá 1670 čtverečných metru, harmonicky je integrovaný do lesní oblasti s přístupem ze severní strany.

Židovský hřbitov je zapsán v Rejstříku chráněných kulturních památek v roce 1973. Bylo založeno v roce 1860, kdy je v Daruvaru postavena synagoga. Židé se na území Daruvaru stěhovali většinou z Burgenlandu, ve městě a okolí měli hostince a obchody. Nejvíce jich zde žilo v meziválečném období, tehdy jich bylo kolem dvou stovek. Na hřbitově je památník postavený za 260 obětí fašistického teroru a 160 náhrobních kamenů - malých i velkých, mramorových a kamenných desek, které se vyvyšují nad zelení a mají nápisy v hebrejštině, němčině a chorvatštině. Jsou zde i přemístěné pomníky z Ivanova Pole z tzv. Sklárný, z území, kam se Židé přistěhovali jako první kvůli tamní výrobě skla. Hřbitov je pro pohřby zesnulých uzavřen v roce 1981.

SVETINJA (obec Dežanovec)

Odhalení pramene, v lesnatém údolí severozápadně od Kreštelovce, povzbudili knězi a tímto i jako zdroj léčivé vody, Svetinja se v roce 1747 stala svatyní, kterou dodnes navštěvují lidé různých vyznání.

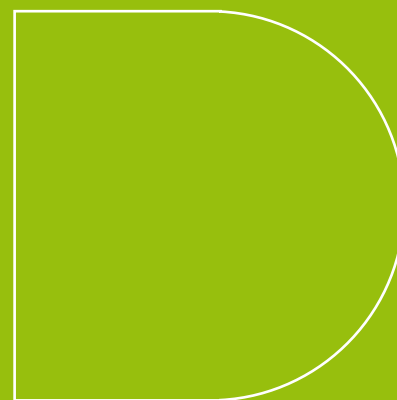
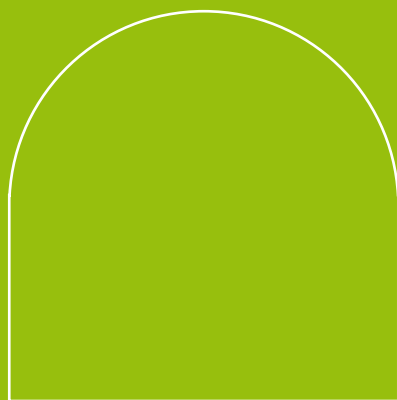
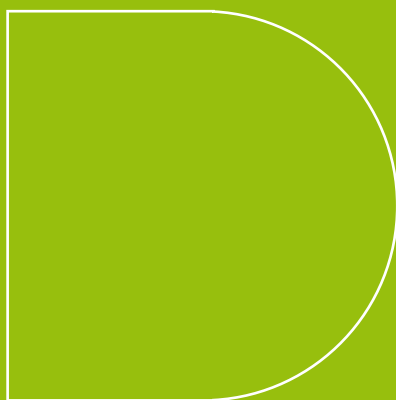
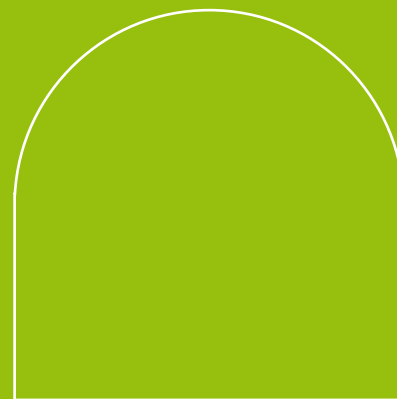
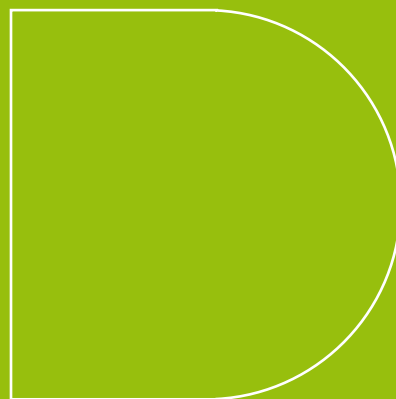
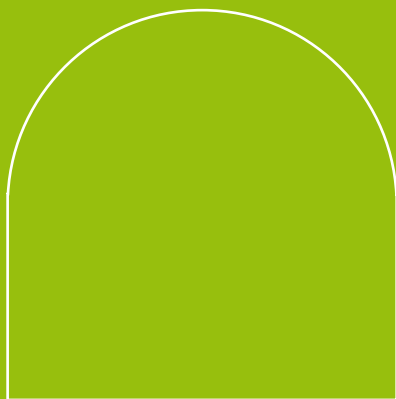
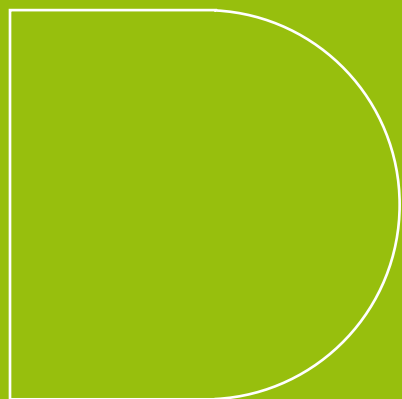
Léčivé vlastnosti vody kreštelovačke svatyně potvrdila analýze ve Vídni již v roce 1773, a léčivé vlastnosti pramene jsou i dnes ctěny.

Na místě léčivého pramene přírodní vody nejdříve stála skromná pravoslavná dřevěná kaple a později zde byla postavena zděná kaple Nanebevzetí svaté Bohorodičky. Stálý zdroj pitné studené vody, který vyvěral v blízkosti kaple, měl podle lidové víry - svatozář svátosti. Věřilo se, někde i dnes, že voda z lesního pramene má zázračnou moc léčit nemoci. Podle mínění místních bylo hodně případů, že se lidé vyléčili, dokonce i osoby se zdravotním postižením. Kvůli víře v léčivé vlastnosti pramene, místo se stalo známé v celém Poiloví. Katolické duchovenstvo v roce 1773 přispívá k tomu, že voda z kreštelovecké Svetinje je poslána na analýzu do Vídne. Výsledky analýzy vody byly zaznamenány do seznamu známých pramenů léčivé vody v Chorvatsku a Slavonii, který sestavil varaždinský lékař J. B. Lalangue. Kreštelovac a pramen léčivé vody v roce 1782 jsou zmiňovány v cestopisu z Požežského kraje pětikostelských profesorů M. Pillera a Lj. Mitterpachera. Charisma svaté vody přetrvává dodnes.

ZELENÉ OÁZY

Odpočiňte si pod korunou jednoho z nejstarších stromů Ginkgo biloba v Chorvatsku.

ZÁMECKÝ PARK JANKOVIĆŮ

Zámecký park vznikl v druhé polovině 18. století - v době stavby zámku. O zlatý věk parku se postarali Jankovićové, kteří ho zvelebovali, hýčkali a také v něm užívali.

Zámecký park Jankovićů je domov pro jednoho z nejstarších stromů Ginkgo biloba v Chorvatsku, zasazen v roce 1777.

Zámecký park Jankovićů

Park se kdysi rozprostíral na 21 jitrech. Dobře je zachovalá ústřední část parku, kde i dnes existují původní druhy rostlin z doby vzniku parku. Hlavní atrakcí jsou mužské a ženské vzory stromu Ginkgo biloba, které obyvatelé láskyplně pojmenovali Adam a Eva. Strom je původem z Číny, odtud se rozšířil téměř po celém světě - na všech kontinentech. Název je odvozen z čínského slova gin - kio, což znamená stříbrné ovoce (meruňka). V Chorvatsku byl první strom zasazen v 18. století, roku 1777 v daruvarském Zámeckém parku. Mužský vzorek Ginkgo biloba je nejstarším v Chorvatsku a kvůli svému majestátnímu vzhledu a obvodu kmene většímu než 7 m je chráněných přírodním výtvořem.

ŘÍMSKÝ LESOPARK

Daruvar je jedním z mála měst, které má v centru lesopark - povrch, který oplývá chráněnými druhy rostlin a živočichy, má rozlohu 20 ha a přirozeně se spojuje s původními lesy na svazích Papuku.

Nejcennější archeologický nález v Daruvaru byl nalezen roku 1789 právě v Římském lesoparku. Jedná se o starověký síťový pohár na víno, který se v současnosti nachází ve Vídni-Kunsthistorisches Museum.

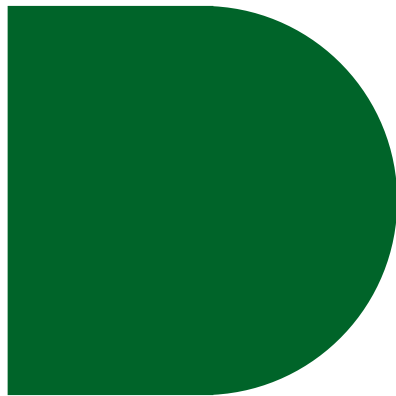
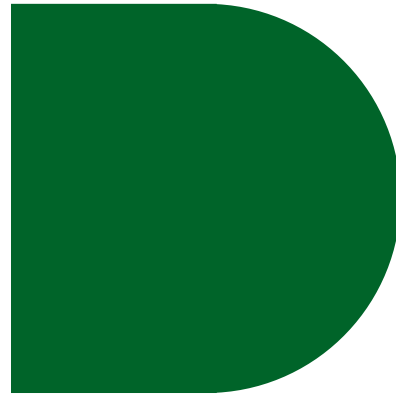
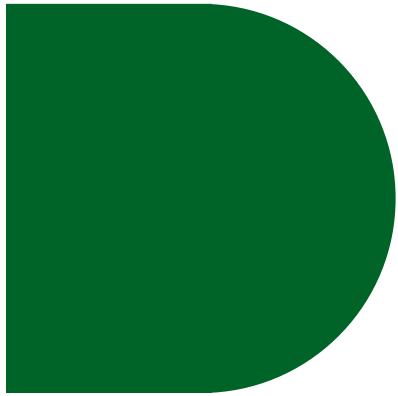

Julis brum- pramen lásky

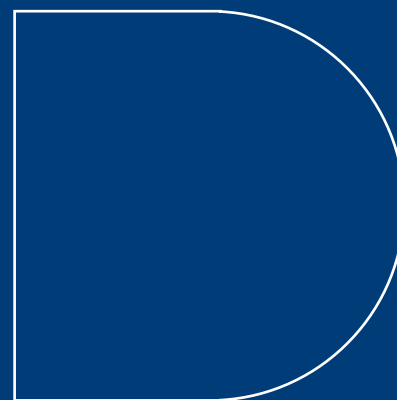
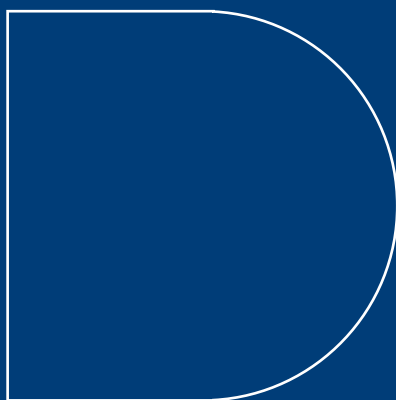
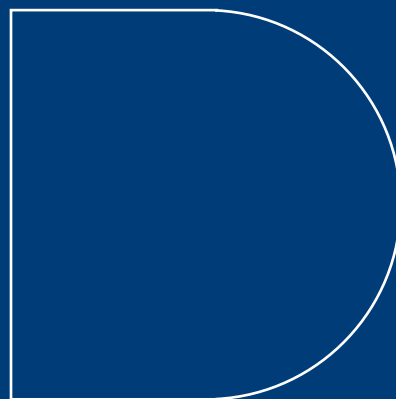
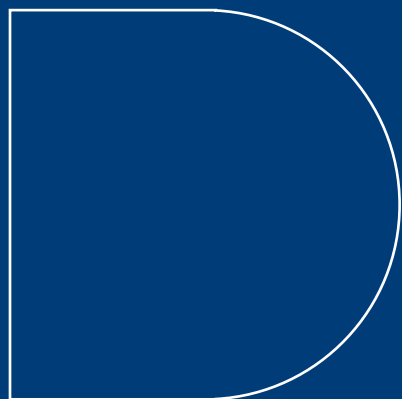
V Římském lesoparku jsou upravené pěší stezky, chodníky a lavičky k odpočinku, a přes něj se vždycky zkracovala cesta z města do vinic. Lesní svahy zachovaly stopy historického dědictví a Římský park je jednou z nejvýznamnějších archeologických lokalit na území Daruvaru. Nejcennější archeologický nález byl v Daruvaru objeven v roce 1789, právě v Římském lesoparku a to v jedné ze tří cihlových hrodek s mozaikou. Jedná se o starověký síťový pohár na víno s košem ze skleněných kroužků, ručně broušený z jednoho kusu průhledného opalescentního skla, který se v současnosti nachází ve Vídni - Kunsthistorisches Museum (Vas diatretum Daruvarense).

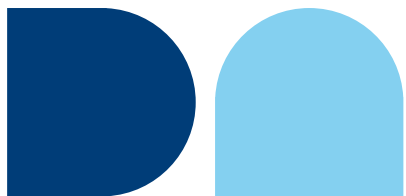
Jedna z procházek v Římském lesoparku vede k prameni studené horské vody „Julis brum“, který místní obyvatelé nazývají pramenem lásky. „Julis brum“, od dávných dob doprovází pověra o dlouhé a romantické lásce, legenda o prameni praví, že ten, kdo se z něho napije, vbrzku se zamiluje.

LÁZEŇSKÝ PARK – JULIJŮ PARK

Dozvěděte se co je scho-
vane pod korunou staletých
stromů.

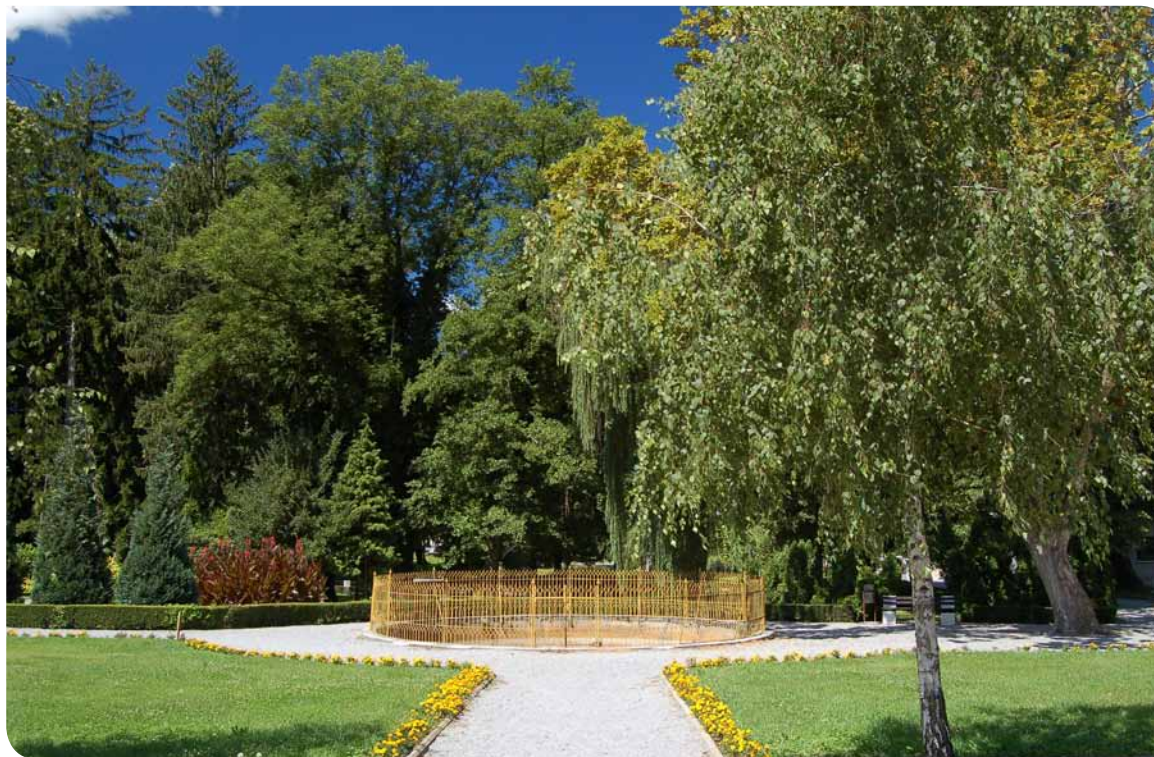

JULIŮV PARK

Juliův park je jeden z nejstarších lázeňských parků v kontinentální části Chorvatska!

Lázeňský park
vzrůstal souběžně
s výstavbou
lázní, má slohové
vlastnosti baroka
s prvky historismu a
anglického krajinného
stylu v zahradním
umění.

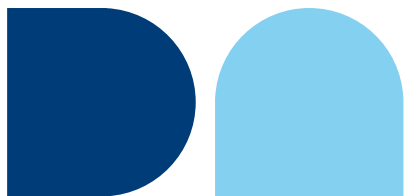

První stromy v lázeňském Juliově parku vysázel Antun Janković v blízkosti Antunových lázní kolem roku 1762 a některé z těchto stromů v parku stále rostou: např. platan, jírovec nebo několik habrů kolem komplexu Daruvarských lázní.

Lázeňský park vzrůstal souběžně s výstavbou lázní, zejména v době Antunových nástupců Izidora a Julia Jankovićů, v současnosti se v něm nachází 60 různých druhů rostlin.

Lázeňský park má slohové vlastnosti baroka (s prvky historismu, anglického krajinného stylu v zahradním umění) a jako takové je chráněno. V parku jsou také stavby z 18. a 19. století, lázně a vily, které doplňují obsah lázeňského parku.

ANTUNOVY LÁZNĚ

Nejstarší budovou v lázeňském komplexu jsou Antunovy lázně, vybudované Antunem Jankovičem v druhé polovině 18. století.

Koncem 18. století Antunova lázeň byla jedinou budovou v lázeňském parku připravena ke koupání.

Budova se nachází ve vstupním prostoru lázeňského parku a vzhledem k okolním objektům – Švýcarské vile a bahenním lázním – situována je v šikmé poloze, tedy nekoncepčně. Důvodem by mohly být pozůstatky starších staveb, možná poloha termálních pramenů nebo původní koryto řeky Toplice. Na konci 18. století Antunovy lázně byly jedinou budovou v lázeňském parku zřízeny ke koupání. Lázně jsou přízemní stavbou s půdorysem ve tvaru písmene L, se skosenými nárožními a plochou střechou. Uvnitř je několik koupelí, které jsou vesměs přístupny zvenčí samostatnými vchody ve skosených nárožích. Nejdelší, hlavní průčelí otočené je do vstupního prostoru parku. V roce 2010 byly lázně zvnějšku důkladně obnoveny. Interiér bohužel není pro návštěvníky přístupný.

ŠVÝCARSKÁ VILA

K ubytování početných lázeňských hostů sloužila i romantická Švýcarská vila, dříve nazývaná Vila Marija, inspirována dřevěnou alpskou architekturou.

Romantický vzhled Švýcarské vili byl inspirován dřevěnou alpskou architekturou v době jejího stavení.

Přesná doba výstavby budovy není známa, ale je k vidění na katastrální mapě z roku 1861 a stejně tak na známé Hühnově litografii vydané o rok později, která je možná i starší. Zvláštností této budovy je dřevěná pavlač, která vyniká v celé své délce. Napodobování alpské architektury bylo v té době převládajícím trendem v monarchii, což znamená, že i Daruvar nezaostával za tehdejší stavitelskou módou. Z bývalého ubytovacího prostoru se staly kanceláře a v současnosti jsou na patře správní místnosti Daruvarských lázní.

VILA ARCADIA

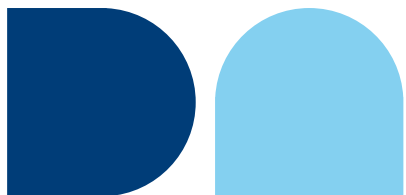
Historická budova z roku 1861, která se vyznačuje typickými prvky barokní architektury druhé poloviny 18. století.

Impozantní barokní vzhled, Villa Arcadia vděčí eliptickými oblouky, které nesou hranaté pilastry jako dekorativní výstupky na zdi.

Vila Arcadia je další z řady historických budov v komplexu lázeňské léčebny, s mnoha barokními prvky, určená k ubytování lázeňských hostů. Dnešní novobarokně - secesní vzhled a jméno - Arcadia, získala po důkladné rekonstrukci před I. světovou válkou. Po druhé světové válce, mezi ní a Ivanovými lázněmi, je přistavěno křídlo na patře - spoj těchto dvou budov - lehká skleněná a hliníková konstrukce s plochou střechou (tzv. „šinobus - vláček,,), pod kterou zůstal otevřený průchod. V roce 1991 byla provedena důkladná a důvěryhodná rekonstrukce, při které bylo postaveno také podkroví včetně okenních překladů. Působivost budově dávají v přízemí arkády se sedmi eliptickými oblouky o nestejném rozpětí, nesené obdélnými pilíři, což je typický prvek místního baroka. Vila Arcadia je podélnou, jednopatrovou budovou položenou ve směru sever - jih, na kterou navazuje restaurace Terasa. V současnosti se v této historické budově nachází vkusně zařízené pokoje pro ubytování hostů Daruvarských lázní.

MARIINY LÁZNĚ

V lázeňském areálu bylo i několik menších objektů s jednotlivými koupelemi na samotných pramenech termální vody.

**Mariiny lázeň je jediný
pozůstalý příklad
bývalých malých
koupališť.**

Mariiny lázně neboli Siegenthalova glibka (Siegenthalova koupel) je individuální koupel postavena na samotném prameni v roce 1861. Vzhledem k tomu, že termální voda pramenila vedle samotných lázní, v době Jan-kovičů se zde často přiváděli koně, by si léčili kotníky v teplé vodě. Mariiny lázně neboli Siegenthalova glibka se nachází zprava od restaurace Terasa, na začátku východní habrové uličky. Jedná se o jedinou zachovalou malou koupel a může se prohlédnout pouze zvenjška.

BAHENNÍ LÁZNĚ

Bahenní lázně bezesporu patří k nejzajímavějším výtvorům eklekticismu v Chorvatsku, jsou nejnápadnější budovou daruvarských koupelí a symbolem města. Postaveny jsou podle vzoru na Františkovy Lázně

Symbol města,
Bahenní lázně patří
k nejzajímavějším
výtvorům
eklekticismu
v Chorvatsku.

Na místě současných Bahenních lázní vždy existoval objekt s léčivým bahnem. Údajně na zbytcích římských staveb byly postaveny bazény s přístřešky, které v poslední třetině 19. století nahradily Anniny bahenní lázně (Annaschlambad), patrně pojmenovány po dceři Julia Jankoviće, Anně. Současný romantický objekt, inspirovaný maurskou architekturou byl dokončen v roce 1909 podle projektu Amadea Carneluttiho. Jedná se o patrovou budovu na půdorysu jen mírně protáhlého obdélníku se skosenými nárožními a plochou střechou. Ve středu střechy lázní je vysoká osmiboká kupole, která byla v sedmdesátých letech 20. století přestavěna a poněkud proměněna. Vnitřní bazén byl vydlážděn majoliky, podél okraje byly kamenné lavice pro sedací koupele. Uprostřed bazénu byla umělá stěna z kamenných balvanů se studeným vodním stříkem pro osvěžení. Bahenní lázně se v současnosti upravují a objekt není přístupný návštěvníkům.

KUPAČICA (KOUPAJÍCÍ SE ŽENA)

V jižní části lázeňského parku ve stínu staletých stromů nachází se malá kašna s bronzovou sochou nahé ženy - s názvem Kupačica.

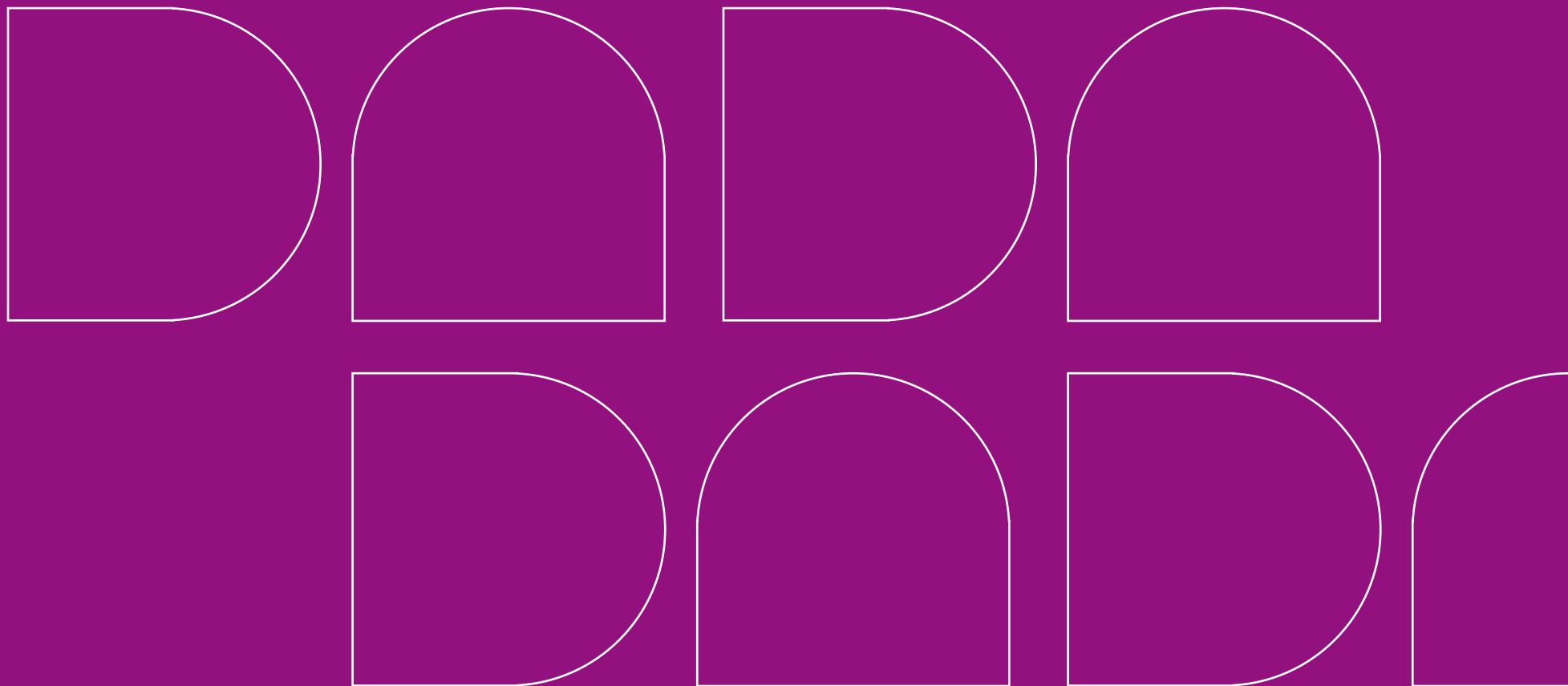
Symbol léčby neplodnosti v Daruvaru, bronzová socha „Kupačica“ je práce jednoho z nejvýznamnějších chorvatských sochařů, Antuna Augustinčiće.

V roce 1927 bronzovou sochu ztvárnil Antun Augustinčić ve stylu, ve kterém mezi dvěma světovými válkami tvořilo mnoho chorvatských umělců - připomínající art deco, což je nejlépe vidět ve výrazu tváře sochy, poloze očí, úst a jejích svázaných vlasů. Jižní část Julieva parku v 50. letech je zkrášlena sochou ženy, kterou Daruvařané láskyplně nazývají Nahá Maja, Smutná Mara, Černá Afrodita a nakonec byl vytvořen také příběh o tom, že nešťastná a smutná nemůže mít děti a proto přijela do Daruvaru, jehož lázně jsou známé po léčbě neplodnosti. Daruvar je hrdý na sochu Kupačica, která už téměř 70 let láká pohledy kolemjdoucích decentní černotou. Není mnoho měst, které mají původní Augustinčićovu sochu. Její hodnota je mnohem vyšší, protože originál ze sádky se ztratil. V roce 2005 byl vytvořen její odlitek z bronzu, který je vystaven v Galerii Antuna Augustinčiće v Klanjaci.

PIVOVAR DARUVAR A VINAŘSTVÍ DARUVAR

Ochutnejte nápoje vyrobené
podle století staré receptury.

PIVOVAR DARUVAR

Když osídlil daruvarské území českými přistěhovalci, hrabě Janković využil jejich známé stavitelské zkušenosti ve výstavbě pivovaru a také znalosti v umění vaření piva.

Daruvarske pivo se začalo vařit podle české receptury dva roky předtím, než v českém městě Plzeň začali s vařením lager piva, dnes velice oblíbeného piva na světě.

Pivovar Daruvar umožňuje zájemcům - návštěvníkům prohlídku a degustaci piva po předchozí domluvě.
Telefon: +385 43 631-166.

Pivovar Daruvar má tradici dlouhou více než 174 let a je nejstarším chorvatským pivovarem vůbec, který od svého založení v roce 1840 působí na stejném místě. Během řady let své existence několikrát střídal své majitele, ale tradice a receptura vaření piva zůstala stejná. Pivovar má respektabilní značku a to jednu z nejdéletrvavějších v chorvatském pivovarnictví – Staročesko (Staročeské) pivo. Díky tradici výroby piva a přírodní měkké vodě je daruvarské pivo od samého začátku podobné pivu českému, a vařit se začalo dokonce o dva roky dříve než byl v české Plzni poprvé uvařen ležák, který je i nyní dominantním druhem v pivním světě. V historii se vařilo zde mnoho druhů piva: Martovsko, Sanator, Slador, Specijal, Gambrinus a Porter, ale i dnes je jediným pivovarem mimo území České republiky, kde se vyrábí pivo podle tradičního českého receptu.

BADEL 1862 d.d.- Vinařství Daruvar, Zámecký vinný sklep

Výhodu daruvarského kraje pro pěstování vinné révy rozpoznala také rodinná Jankovič. Sklep ve jejich zámku, i dnes je vinotekou ve které jsou umístěné vysoce kvalitní druhy vína na dozrávání.

Ve vinném sklepě Zámku Jankovičů se teplota v létě a zimě pohybuje od 10 do 14 ° C, což jsou ideální podmínky pro zrání špičkových a kvalitních druhů vín - Sauvignon, Ryzlink rýnský, Chardonnay a také predikátních vín.

Prohlídku a ochutnávku vín v Zámeckém vinném sklepě je zapotřebí předem objednat: +385 43 331-943.

Vinohradnictví na Daruvarsku zažilo svůj rozmach a rozkvět v 18. století a to s příchodem rodiny Jankovičovy, která rozpoznala možnosti daruvarského kraje pro pěstování vinné révy. Stavbou zámku (1771 - 1777) a jeho sklepem, který se nachází několik metrů pod zemí se zděmi na některých místech i o tloušťce 2 m, vznikl ideální prostor pro uskladňování a zrání vín pro příští generace. Vinařství Daruvar obnovilo Zámecký vinný sklep v roce 1995, zařídilo prostor pro zvelebování a péči vysoce kvalitních druhů vín s kapacitou 350 000 litrů, vinný sklep s exponáty z římské doby, archiv a místnost pro ochutnávku vína. Degustační místnost má kapacitu přibližně pro 40 hostů, kteří pod odborným výkladem enologa mohou vychutnat zlatem oceněna vína hraběcího původu.

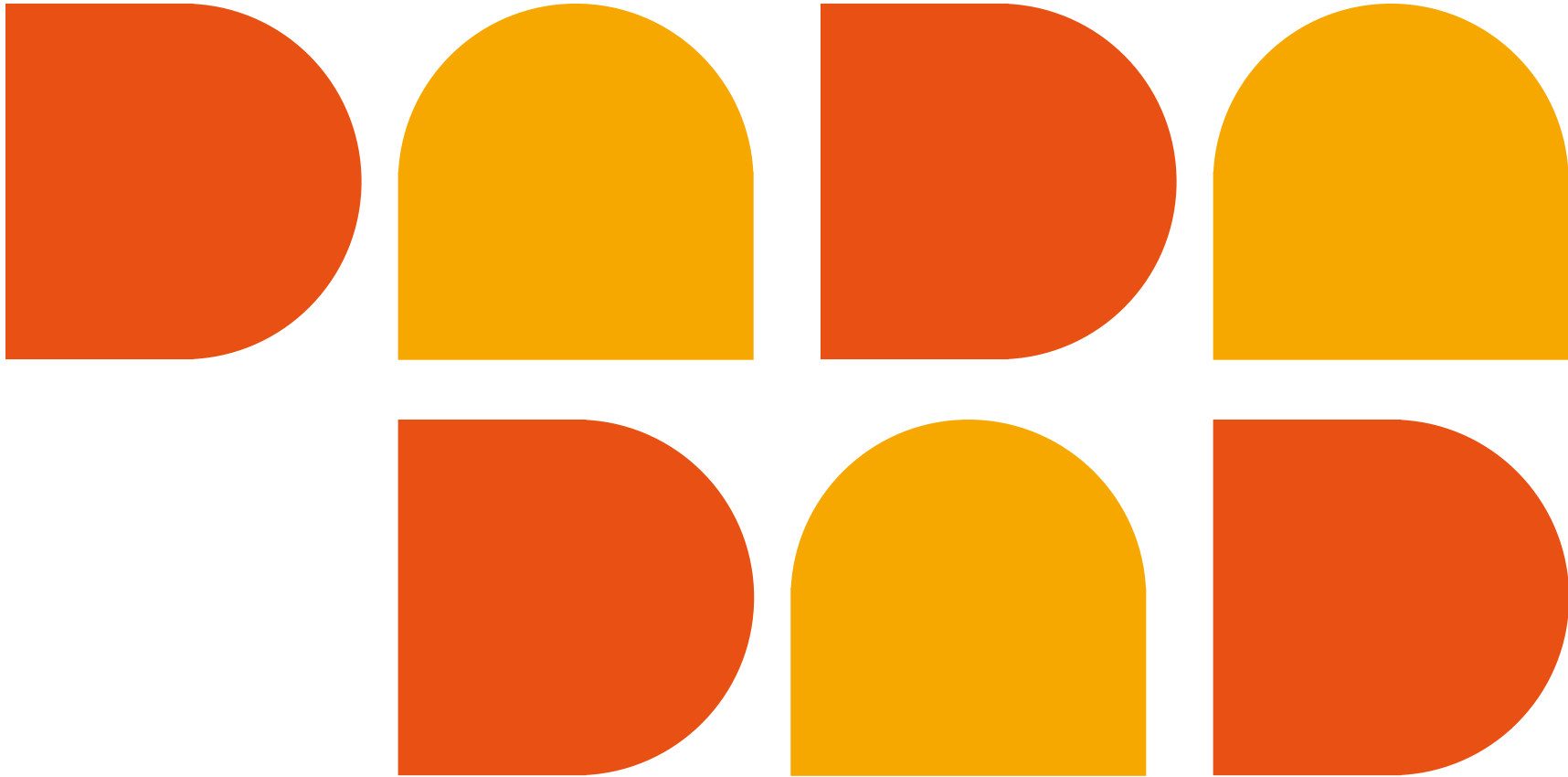
LITERATURA:

1. Anušić, Edo: „Ikonostasi manastira Pakre“, Godišnjak Hrvatskog restauratorskog zavoda, No.2, prosinac 2011., Zagreb, 2011.
2. Blaha, Karlo: „Dežanovac“, Logos d.o.o., Daruvar, 2009.
3. Bosanac, Luka (protjerej-stavrofor): „Srpska pravoslavna crkva svetih otaca Prvog vaseljenskog sabora u Daruvaru“, Eparhija Slavonska, Pakrac, 2008.
4. Herout, Vjenceslav: „180 godina daruvarske župe: 1821.-2001.“, Grafodar d.o.o., Daruvar, 2001.
5. Horyna, Viktor: „Kratka povijest Crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Končanici“, tekst iz knjige autora Karla Blahe Jugoslavensko nasilje i prešućivane žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća s područja današnje Bjelovarsko-bilogorske županije, Matica Hrvatska-Ogranak Bjelovar, 2010.
6. Matica Hrvatska Daruvar: „Daruvar u slici i riječi“, Biblioteka Ždral:svezak I, Matica Hrvatska Daruvar, Daruvar, 2002.
7. „Monografija Daruvar“, Turističko društvo »Slavonijaturist« Daruvar-Odbor za izdavanje monografije »Daruvar«; »Turistkomerc«, Zagreb, 1987.
8. Palavra, Zdravko: „Jankovići Daruvarski“, Grad Daruvar, Daruvar, 2013.
9. Pejić, Mato: „Daruvar-jučer, danas, zauvijek“, Grad Daruvar, Daruvar, 2012.
10. Utvrda Stupčanica - informacije s turističkih info table koje je uredio i napisao mr.sc. B. Schejbal, prof., korištene informacije iz teksta sa Internet stranice: <http://www.zvono.eu/portal/kulturno-zvono/opca-kultura/92-utvrda-stupanica-budui-muzejski-park>, pristupano 06.03.2014. godine
11. Sohr, Miloslav: „Daruvar, Urbanističko-graditeljski razvoj grada“, Jednota, Daruvar, 2012.
12. Szabo, Gjuro: „Iz prošlosti Daruvara i okolice“, poseban otisak iz XI. knjige „Narodne Starine“, Zagreb, 1934.
13. Schejbal, Berislav: tekst o lokalitetima daruvarskog područja u Hrvatskom arheološkom atlasu, str. 40-41
14. Schejbal, Berislav: „Dvorac Dioš ili Marijin dvor“, tekst iz časopisa Uz rub šume, Hrvatske šume, br. 108, prosinac 2005., str. 36-37
15. Schejbal, Berislav: „Daruvarska zavičajna zbirka: jučer-danas-sutra, časopis Vrela, str.16-22
16. Kuzle, Miroslav et.al: „Monografija grada Daruvara“, ZAGREB-Izdavačko i propagandno poduzeće, Daruvar, 1975.

Zdroje na webu

1. <http://www.visitdaruvar.hr>
2. <http://www.starocesko.com>
3. <http://www.skdprosvjeta.com>
4. <http://daruvarski-portfolio.net>

DaRuVaR
MILUJE ŽIVOT